

Tuman a Meteorit

Významní rodáci

Vyjadrenie rodáka Jozefa Horníka k obsahu našej knihy

Jozef Horník, učiteľ, ochotník

Posledný výtlačok z knihy, ktorý som mal ešte možnosť niekomu dať, som poslal poštou nášmu rodákovi, Jozefovi Horníkovi, bývajúcemu v dedinke Michalova na Horehroní. Predpokladal som, že divadelného ochotníka, ktorý pôsobil do svojho mládeneckého veku v Rumanovej a ktorý vzišiel z nášho

rumanovského prostredia, môžu informácie v knihe aspoň trochu zaujať. Vo svojom predpoklade som sa vôbec nemýlil, práve naopak. Pán Jozef Horník vyhovel mojej prosbe podať nám informácie zo svojho nielen ochotníckeho pôsobenia. Jeho vyjadrenia a spomienky sú vzácne. Majú takú silu, akoby sme našli samotný vzácny meteorit. Tak, ako meteory dopadnú na zem a stanú sa z nich meteority, naši rodáci, naše divadelné stálice spolu s ich umením dopadnú do srdc každého dotknutého pozorovateľa, u ktorého evokujú nostalgické rozpomínanie na časy dávnominulé a ich neopakovateľné kúzlo. Pán Jozef Horník nám poslal vzácne správy. Zdvorilé ďakujem za vyjadrenie chvály a uznania za našu prácu na knihe a mám radosť z toho, že som stihol do tohto pokračovania zápisov týkajúcich sa našej dediny zaradiť jeho list v plnom znení, ako aj vzácne fotografie, ktoré nám dal náš rodák k dispozícii. Po prečítaní jeho riadkov vyjadrujem obdiv nad jeho celoživotnou prácou na kultúrnom poli, najmä na poli divadelného, folklórneho ochotníckeho pôsobenia, ktorému sa venoval od svojho detského veku a ktoré sa mu stalo celoživotnou láskou. Preto sa stal tento náš rodák pravdepodobne najvýraznejším predstaviteľom ochotníckej činnosti pochádzajúci z tradične kultúrneho rumanovského prostredia a pre našich členov divadelnej spoločnosti môže byť trvalým vzorom a „profesionálnou“ inšpiráciou. Tieto moje slová potvrdzujú aj slová uznania členov Divadelnej spoločnosti METEORIT Rumanová, ktorí sa na skúške pred veľkonočným vystúpením v Bábě zoznámili s obsahom jeho rukopisu.

Vážení rodáci, pán starosta, sused Milan!

Michalova, 19. marca 2007

Práve som písal kroniku obce, keď mi pani poštárka priniesla balík. Bol som prekvapený, aj radosný, keď som si uvedomil, čo asi v ňom môže byť. Nesklamal som sa. Bola to kniha o rodnej obci. Kroniku som hneď zatvoril a pomyslel si, kronika počká a začal som, ako býva zvykom pri kúpení časopisu, najskôr popozerať obrázky a až potom sa pustiť do čítania. Tak som to urobil i ja teraz. Za každou prečítanou stranou vždy nové dianie, nové udalosti. Po prečítaní som si uvedomil, koľko námahy, chodenia po inštitúciách, telefonovania, hľadania v kronikách si vyžiadala táto práca.

Obdivujem Vás autori a zároveň ďakujem!

Koľko Rumanovčanov nevedelo o histórii svojej dediny (medzi nimi i ja) a po prečítaní knihy, iste budú ešte viac hrdí na svoju rodnú obec.

Hoci sú väčšie obce ako Rumanová, no ani zďaleka sa nemôžu porovnávať s takou bohatou divadelnou činnosťou. Táto tradícia má skutočne dobre zapustené korene v samotných ľuďoch. Pamätám sa na divadlá hrané v triede starej školy (scéna postavená na súdkoch od piva). Potom sme to prevzali my študenti. Hrali sme už v sále u Mároňa a hranie divadiel pokračuje ďalej. Doba pokročila. Zostal som prekvapený, akú presnú evidenciu máte o skúškach, okolo premiéry i repríz. Za tie roky vytvoril som postavy v 25 divadelných hrách a teraz ťažko by mi bolo určiť, koľko času som tomu venoval. Čas nahradila láska k divadlu.

Máte toľko zaujímavých činností - akcií počas roka, že by bolo dobré i niečo odkukať. (Dúfam, že sa nenahneváte?)

Tuman a Meteorit

Významní rodáci

Posielam Vám i niekoľko fotografií, ktoré som objavil medzi svojimi. Ak za knihu treba zaplatiť, prosil by som Vás, povedzte to mojej sestre Milke Kukučkovej, alebo jej synovi Jankovi, zaplatia a ja sa s nimi vyrovnám.

Povedzte i Ing. Ferkovi Horníkovi, že som Vám poslal list o svojej činnosti. Neplánujete stretnutie Rumanovčanov?

Srdečne Vás všetkých pozdravujem a prajem Vám vytrvalosť a veľa, veľa chuti do ďalšej činnosti.

Jozef Horník

Jozef Horník

(Informácie z korešpondencie zo dňa 19.1.2007)

Po maturite na Gymnázium v Hlohovci (1953), prihlásil som sa na 10-dňový kurz začínajúcich učiteľov do Nitry. Dostali sme základy pedagogiky, psychológie, metodiky vyučovania a agendy okolo písomností v škole. Umiestnenku som dostal do okresu Brezno, do dediny Závadka nad Hronom. Privítali ma malé drevené domčeky, panoráma Nízkych Tatier a pekný výhľad na Kráľovu hoľu. Bola tu národná škola s 1. - 5. ročníkom. Vyučovalo sa 2 hodiny dopoludnia (slovenčina, počty). Deti išli domov a o 13,00 hod. začínalo sa popoludňajšie vyučovanie (ostatné predmety 2 - 3 hod.). Vo štvrtok sa nevyučovalo, bol „feriálny deň“. Učilo sa aj v sobotu. Bol to posledný rok takéhoto deleného vyučovania. Od septembra 1954 vyučovalo sa len dopoludnia. V triede sme mali 18-25 žiakov. Mnohé deti chodili do školy v kroji (ľanová košielka a nohavice ušité z plátna, čo doma tkali). Knihy mnohí nosili v „sahajdáku“ (vrecko ušité z ľanového plátna prehodené pásom cez plece). Môžem konštatovať, že deti boli skromné a snaživé. Na vyuč. hodinách - pri odpovediach používali miestne nárečie, hlavne deti, ktoré nosili kroj. Môj nástupný plat ako nekvalifikovaného učiteľa bol 550,- Kčs. Moje účinkovanie sa v Závadke nad Hronom skončilo v roku 1956. Na školu prišli učiteľia - manželia a ja slobodný bol som preložený do susednej dediny Polomky. Tu boli celkom iné podmienky. Bol tu veľký učiteľský kolektív na čele s prísnyim riaditeľom. Vyžadoval precíznú, sústavne dobrú prácu ako v škole, v triede i v osvetovej činnosti. Som mu veľmi vďačný. Naučil ma pracovať systematicky a dôsledne. Počet žiakov v škole sa pohyboval okolo 650. Chodili sem žiaci II. stupňa z troch obcí. Nižšie ročníky sa učili poobede, keď sa triedy uvoľnili. V roku 1957 poriadala Pedagogická škola v Banskej Bystrici pre nekvalifikovaných učiteľov doplnňovacie štúdium z pedagogiky, psychológie a metodík. Prihlásil som sa. Maturoval som z týchto predmetov a získal som kvalifikáciu pre vyučovanie 1. - 5. ročníka. Na nižšom stupni som bol „lastovičkou“, lebo nižšie ročníky vyučovali len učiteľky. Veľa rokov som bol v kolektíve žien na nižšom stupni sám chlap a poznal som všetky problémy žien - ktorá čo varila, čo kúpila, atď. Odzrkadlilo sa to i pri náviku spartakiády. Z okresu chodilo na náviki 32 žien a ja jeden jediný. Postupom rokov sa deti zo susedných dedín odčlenili, začali chodiť do miestnych ZŠ. Počet žiakov sa znížil, pohyboval sa okolo 350. I v Polomke sa postavila nová 11-triedna budova školy, ktorú obsadili žiaci II. stupňa a nám zostala stará škola. Hlavne, že sme nemuseli učiť poobede. Deti v Polomke nechodili do školy v kroji, nárečie používali, ale v nedeľu, no to bolo krásna, keď sa vyobliekali deti, rodičia, starí rodičia do sviatočných pestrofarebných krojov. Na rôznych slávnostiach deti vystupovali v kroji. V triede bolo priemerne 17-25 žiakov. Väčšinou boli tri triedy prvákov. Pamätám sa na rok, keď som učil v triede 33 žiakov. Nejaké veľké starosti sme nemali s (cigáňmi) rómskymi deťmi. Pri miestnom národnom výbore bola školská a kultúrna komisia, ktorá po nahlásení vymeškaných hodín dieťaťom, zavolala rodičov a dávala i pokuty. Učil som väčšinou od druhej triedy po piatu. Keď bol 5. ročník pričlenený do II. stupňa, podujal som sa učiť i prváčikov. Ako som sa tomu bránil, aby som ich učil, po roku vyučovania prvákov sa mi to tak zapáčilo, že by som bol každý rok učil len prvákov. Predstavujem si, ako som im držal „malú rúčku“, aby predpísaný cvik, písmeno bolo správne a pekné. Dnes už tieto „veľké ruky“ operujú, maľujú obrazy, vedú rúčky iným deťom, ovládajú zložité stroje, pracujú s počítačom, točia sa v nich veľké peniaze, dorábajú chlieb, atď. Mal som ich rád, pre ich skromnosť a usilovnosť. Nevedeli oklamať. Stále okolo mňa štebotali, ponúkali rôzne veci, čo im mamy dali na jedenie a tešili sa, že „oni“ majú učiteľa. Nikdy som žiakov nevolal priezviskom, ale rodným menom, I dnes, keď sa stretnem so žiakom, meno viem, ale priezvisko už hádam. Bolo zvykom, že sme v škole postupovali so žiakmi od 1. ročníka až do 4. ročníka. Za svojej pedagogickej činnosti učil som len na nižšom stupni. Výnimkou bol len jeden rok, čo som učil na druhom stupni a to výtvarnú výchovu a matematiku. Nemal som nikdy túžbu učiť vo vyšších triedach. V Polomke som učil do roku 1994, kedy som odišiel na dôchodok, ktorý činil 2 100,- Sk. Koľko pedagogických pracovníkov učilo za tie roky v ZŠ to neviem, no isto viem, že za ten čas, čo som tam pôsobil, vymenilo sa desať riaditeľov. Počas rokov vyučovania menili sa metodiky v jednotlivých predmetov. Napr. dlhé mesiace nás „mordovali“ školili k množinám. Po roku sa zistilo, že deti nevedia spamäti základné početné výkony, kým si nenakreslia množinu, podmnožinu. Pristúpilo sa k starému spôsobu výučby. Učil som i v ZŠ Pohronská Polhora ako dôchodca. Za dva roky som mohol porovnávať žiakov Polomky a Polhory. Zistil som, že u žiakov z

Tuman a Meteorit

Významní rodáci

Polhory prejavovala sa agresivita. Nevedeli si odpustiť a hneď to riešili bitkou. Na druhom stupni stretol som sa i so „šikanovaním“.

Za svoju školskú a mimoškolskú prácu získal som i ocenenie

Plaketu J. A. Komenského - ROH, OV zväzu pracovníkov školstva a vedy, 1976
Plaketu ONV- B. Bystrica - Uznanie rady ONV, 1980 Plaketu J. A. Komenského - ROH, OV zväzu pracovníkov školstva a vedy - životné jubileum, 1989
Pochvalné uznanie školskou komisiou ONV - 3x
Obecné vyznamenanie - z príležitosti Dní obce Polomka za moju prácu v Polomke, 2001
Cena starostky obce Pohronska Polhora - za dlhoročnú činnosť v oblasti kultúry, 2004

Už z rodnej dediny niesol som si semienko - lásku k divadlu

Aby vo mne táto láska nezanikla, začal som s nácvikom divadiel so žiakmi druhého stupňa. Pamätám sa na divadelné hry: Huncút Klínko, Braček Jelenček, Pesnička pre princeznú. Z tohto postu bol len krôčik k réžii hier s dospelými. Hrali sme pre radosť seba a ľudí. Po súťažiach sme nechodili. Pamätám si réžiu hier (podľa fotografií): Hľadá sa mladucha a kvočka, Ulička, Veselý hrobár, Keď kvitnú lipy, Keď chlebom vonia zem, Mastný hrniec, Kozie mlieko. Bol som nielen režisérom, ale aj hercom, scenáristom, maskérom a robil i propagáciu (plagáty). Neskoršie sme založili „Divadelný krúžok učiteľov“ a začlenili sa do Zväzu divadelných ochotníkov Slovenska (ZDOS). Každý rok sme našudovali novú divadelnú hru a podmienkou bolo, že sme museli urobiť 10 repríz (väčšinou sa nám podarilo urobiť 5 - 6), aby sme dostali odmenu 8 tis. Kčs od Okresného osvetového strediska Banská Bystrica. Réžiu viedol mladší kolega - učiteľ. Ja som mal na starosti návrh scény, propagáciu, maskovanie hercov. V každej hre som i účinkoval. Počas účinkovania v divadelnom krúžku získal som od osvetového strediska viaceré ocenenia za stvárnenie postáv, ako i za návrh scény. Náš krúžok učiteľov bol vybratý i na VI. Palárikovu Rakovú. Tu som získal od ONV - odbor kult. a Okresného osvetového strediska v Čadci plaketu Jána Palárika za najlepší mužský herecký výkon. V knihe P o l o m k a (1982) na strane 210 sa píše: „Len vďaka dobrej práci získal krúžok v roku 1973 cenu Zväzu divadelných ochotníkov Slovenska a po zásluže bolo ocenené umenie Jozefa Horníka za postavu Mateja Burinského v hre „Hotel podvodníkov“ od J. Repku.“ Za dobrú prácu divadelnom krúžku vyslal nás SV-ZDOS na týždenný zájazd do severozápadných Čiech, okres Děčín. Tu v dedinách a dedinkách sme každý večer hrali hru „Divotvorný klobúk.“ V roku 1991 - posledná divadelná hra krúžku učiteľov „Ženba“ priniesla mi úspech a získal som od ONV - odboru kultúry, Okresného osvetového strediska v Banskej Bystrici v krajskej súťaži divadelných súborov ocenenie za najlepší mužský herecký výkon. Divadelný krúžok po tejto hre prestal účinkovať.

Keď človek „ľahá“, tak dávajú ešte viac práce. V ZPOZ-e som robil fotografistu, recitátora, maľoval do Pamätnej knihy. Celých 14 rokov som robil riad. Osvetovej besedy v Polomke. Poriadali sme rôzne súťaže medzi obcami. Mal som na starosti i propagáciu v obci - výzdobu. Zvládal som to. lebo ma to bavilo a pri maľovaní som si duševne oddýchol. Kde, čo, kedy bolo treba odfotografovať v obci. tam som bol so svojim fotoaparátom (kultúra, svadba, pohreb, rôzne návštevy v obci, fotografie na občiansky preukaz, atď...).

Keďže sme žili v období, v ktorom sa vyžadovala od učiteľa nielen pedagogická práca, ale aj politické angažovanie, i zo mňa sa stal funkcionár ROH. Zo začiatku som bol pokladník a posledných 15 rokov pred dôchodkom stal sa zo mňa predseda ROH. Za obetavú prácu som dostal „Strieborný odznak ROH“. Každý rok ma čakala postava „Deda Mráza“ a potom „Mikuláša“.

Keď po roku 1989 prestala polit. činnosť i kult., pritiahol ma k sebe mladý ambiciózný p. farár. Tu som pokračoval v maľovaní, výzdobe a viedol časopis „Pramienok“, ktorý sme vydávali príležitostne. Pán farár ma zamestnával viac, ako som robil doposiaľ. Po roku 1989, keď už aj učiteľia mohli chodiť do kostola, začal som každú nedeľu na sv. omši čítať Božie slovo.

Hovorí sa, že starý strom je presádzať ťažké. Je v tom kus pravdy. Za tie roky, čo sme boli s manželkou v Polomke, získali sme si sympatie ľudí, boli sme medzi svojimi. Prestahovaním sa do Michalovej (1994), hoci manželka bola rodáčka z obce, nenašli sme uspokojenie a vždy sme sa cítili ako "cudzí ľudia". Aby som zahnal svoju nespokojnosť a osamelosť, hľadal som útechu niečo robiť a to hlavne kult. činnosti. Hovoril som s mládežou, dospelými, s funkcionármi obce, aby mi pomohli a chceli si zahrať divadlo. No nepodarilo sa. Dupočili sa o tom v susednej dedine. Prišli, ja som sľúbil a hneď po krátkom čase už som nacvičoval divadlo v Pohronskej Polhore. Nevadila mi ani 2 km cesta tam a späť. Režiroval i hral som tam viac hier, zapojil som sa i do inej kult. činnosti. Za kult. prácu, ktorú som vykonal v susednej dedine, bola mi udelená „Cena starostky obce P. Polhora za dlhoročnú činnosť v oblasti kultúry“ v roku 2004.

Tuman a Meteorit

Významní rodáci

V obci Michalova sa zapájam do kultúrnej činnosti po stránke výtvarnej. Namaľoval som 3 sväté obrazy do domu smútku (80 x 120 cm). Píšem a maľujem do „Pamätnej knihy“ obce. Zbieram materiál a píšem „Kroniku obce Michalova“ od roku 1995. Píšem plagáty, maľujem rôzne pútače.

A život ide ďalej...

Hore: Po uvedení divadelnej hry *Marína Havranová* rumanovskými ochotníkmi v roku 1956. Archív Jozef Horník.

Dole: *Hody u susedov* 1958, fotografoval Jozef Horník